

POLSKI UNIWERSYTET NA OBCZYŹNIE
W LONDYNIE

ZESZYTY NAUKOWE

SERIA TRZECIA, NR 4, 2016

ŻANETA STEFFEK

JOLANTA CHWASTYK-KOWALCZYK, „TECHNIKA
I NAUKA” – ELITARNE CZASOPISMO STOWARZYSZENIA
TECHNIKÓW POLSKICH W WIELKIEJ BRYTANII,
KIELCE, 2015, WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU JANA
KOCHANOWSKIEGO, 346 S., ISBN 978-83-7133-641-6

W e wrześniu 2015 roku ukazała się kolejna książka Jolanty Chwastyk-Kowalczyk, znanej badaczki polskiej prasy emigracyjnej, która jest Autorką kilku innych publikacji zwartych: „*Bluszcz*” w latach 1918–1939: tematyka społeczna oraz problemy kultury i literatury (Kielce, 2003), *Londyński „Dziennik Polski” 1940–1943* (Kielce, 2005), *Londyński „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza” 1944–1989. Gazeta codzienna jako środek przekazu komunikatów kulturowych* (Kielce, 2008), *Katyń, dipisi, PKPR na łamach polskich czasopism uchodźczych* (Kielce, 2011), *Obraz edukacji Polaków na obczyźnie na łamach czasopism emigracyjnych* (Kielce, 2014) oraz licznych artykułów dotyczących piśmiennictwa i działalności wydawniczej Polaków na emigracji. Najnowsza książka, zatytułowana „*Technika i Nauka*” – *elitarne czasopismo Stowarzyszenia Techników Polskich w Wielkiej Brytanii*, została wydana nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Opracowanie to stanowi wielokierunkową i rzetelną analizę periodyku, który ukazuje się w Wielkiej Brytanii od 1958 roku. Składa się ze wstępu, trzech rozdziałów, w każdym z nich zostały wyodrębnione podrozdziały, które omawiają kolejne etapy oraz aspekty ukazywania się kwartalnika.

Rozdział pierwszy, zatytułowany *Historia Stowarzyszenia Techników Polskich w Wielkiej Brytanii*, prezentuje zmienne warunki i przekształcenia związane z tą organizacją na przestrzeni dziesięcioleci. Omawia realizację jej celów na obczyźnie od II wojny światowej po dzień dzisiejszy. Ukazuje dorobek i znaczenie Stowarzyszenia dla jego członków oraz dla całej polskiej diaspory w Wielkiej Brytanii i poza jej granicami. Pokazuje starania STP w wykorzystaniu potencjału intelektualnego polskich inżynierów i techników w wysiłku wojennym aliantów, jak również konsolidację środowiska technicznego rozszarowanego po całym świecie. Autorka omówiła w nim strukturę Stowarzyszenia, które przejęło funkcję centralnej organizacji technicznej Polaków w wolnym świecie, podjęła wątki spektakularnych osiągnięć technicznych Polaków oraz zatrudnienia ich w kluczowych gałęziach przemysłu państw zachodnich.

Rozdział drugi, pt. *Od „Komunikatu” poprzez „Biuletyn” do „Techniki i Nauki”*, dokumentuje osiągnięcia polskiej myśli technicznej oraz działania organizacyjne omawianego stowarzyszenia przez pryzmat jego organów prasowych. Ilustruje przeświadczenie członków STP o tymczasowości pobytu na obczyźnie i skierowanie wysiłku na opracowanie planów gospodarczych oraz przemysłowych dla Polski po wyzwoleniu w odbudowie Kraju ze zniszczeń wojennych. Rozdział ukazuje ponadto ewolucję pism STP w miarę zmieniającej się sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej w Wielkiej Brytanii i na świecie, zmierzającą w kierunku asymilacji w nowych krajach osiedlenia polskich techników i inżynierów.

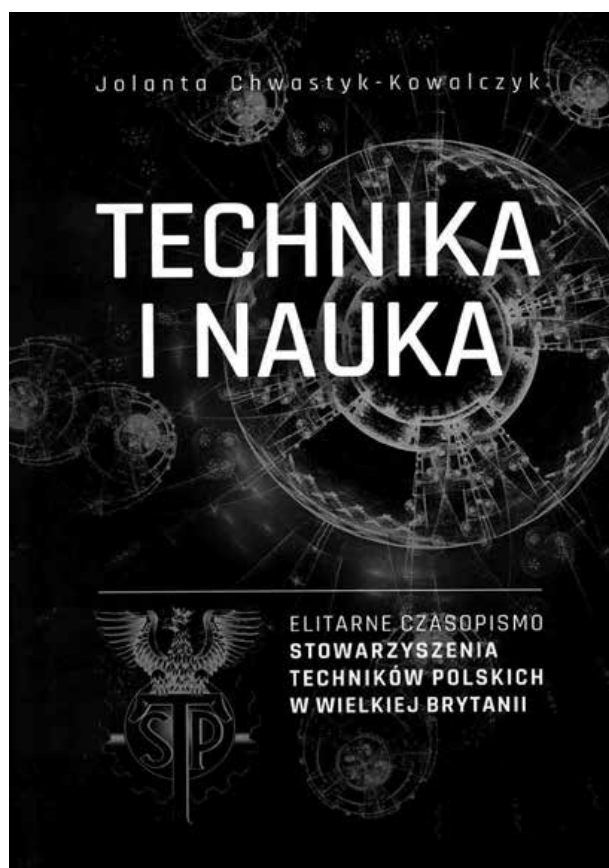
Trzeci rozdział, *„Technika i Nauka” 1958 – do dziś*, zawiera prasoznawczą analizę zawartości czasopisma, w którym Autorka omówiła różne kategorie prezentowanych w nim dziedzin, a także odczyty, sprawozdania z międzynarodowych konferencji i spotkań, recenzje książek i czasopism, przedruki z fachowych czasopism naukowych, jubileusze.

Opracowanie wieńczy *Zakończenie, Aneks*, zawierający zestawienie w kolejności alfabetycznej według nazwisk autorów wszystkich artykułów naukowych, które ukazały się w piśmie w latach 1958–2008, imponująca *Bibliografia, Indeks osobowy* oraz streszczenie w języku angielskim.

W konkluzji Autorka napisała:

Stowarzyszeniu poprzez Redakcję i opracowywany przez nią periodyk udało się zrealizować ideę pozytywistycznej, twórczej pracy, ponad wszelkimi podziałami: politycznymi, generacyjnymi i administracyjno-terytorialnymi, przy bezwzględnym respektowaniu apolityczności „Techniki i Nauki” (s. 361).

Trudno nie podzielać opinii uczonej, bowiem książka Jolanty Chwastyk-Kowalczyk dokumentuje obszerny i ważny wkład polskich inżynierów i techników w Wielkiej Brytanii w propagowanie polskiej myśli naukowej na świecie. Zapre-

zentowane aspekty działalności Stowarzyszenia Techników Polskich: wydawniczy, zawodowy, naukowy, społeczno-kulturalny, pokazują, jak wielką rolę, inspirującą polską społeczność techniczną na emigracji do podejmowania wspólnych działań, pełni organizacja oraz jej organ prasowy „Technika i Nauka”.

Publikacja jest ważna zarówno dla inżynierów, techników licznych specjalności (jak np. architektura, wzornictwo przemysłowe, energetyka, maszynoznawstwo, górnictwo, elektrotechnika, kierowanie procesami przemysłowymi), jak i prasoznawców, socjologów, medioznawców, historyków. Ponadto stanowi cenny, oparty na rzetelnych źródłach komponent w badaniach nad funkcjonowaniem polskiej emigracji w nowych krajach osiedlenia.

Londyński Fundusz Jana Dzienisiewicza, wspierający badania i przedsięwzięcia techników i inżynierów polskich, zakupił 250 egzemplarzy tej publikacji, które zostały rozesłane wśród członków organizacji na wszystkie kontynenty, gdzie funkcjonują oddziały Stowarzyszenia Techników Polskich lub jego koła. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk otrzymała za tę książkę Złotą Odznakę Stowarzyszenia Techników Polskich w Wielkiej Brytanii, którą wręczono 10 kwietnia 2016 roku na uroczystej promocji publikacji, podczas Walnego Zebrania Stowarzyszenia w Londynie w Sali Szafirowej Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego.

Książka została nominowana w Polsce do cyklicznej Nagrody im. Jana Jędrzejewicza dla najlepszej publikacji poświęconej historii nauki i techniki, przyznawanej przez Komitet Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk oraz Komitet Kasy im. Józefa Mianowskiego – Fundację Popierania Nauki. Rozstrzygnięcie nastąpi jesienią 2016 roku.